

Vandaag reiken we voor de vierde keer met veel plezier de BNG Nieuwe Theatermakers Prijs uit. Zeven makers of makers-duo's maken kans er met deze titel, én met het prijzengeld vandoor te gaan. Hun voorstellingen waren een maand lang te zien in Blind Date – nieuwe theatermakers on tour en werden door het hele land gespeeld.

Wie van hen volgt of volgen Daniëlle van de Ven en Joëlke Sanderse, de winnaars van vorig jaar, op?

Juryrapport BNG Nieuwe Theatermakers Prijs 2009

De genomineerde theater- en dansproducties laten opnieuw zien hoe breed en uiteenlopend het aanbod van de nieuwe generatie makers is, zowel in vorm als in inhoud. Bij de meest veelbelovende zeven waren weliswaar weinig bewegingstheater-, beeldend theater- of mimeproducties; tekstregies (van nieuwe of bestaande teksten) waren in de meerderheid. Toch leverde iedere voorstelling een totaal andere beleving op. Door de 'drive' van de maker om een eigen verhaal te vertellen of door de gemaakte vormkeuzes.

Hanna Jansen maakte en speelde *SUZA*, een poëtische voorstelling waarin teksten van Rutger Kopland en Rogier Schippers een melancholisch verhaal vertelden. *Disco Pigs* van Leen Braspenning was een meeslepende vertolking van Enda Walsh' rauwe toneeltekst over twee verstrikte, aan elkaar overgeleverde jonge mensen. Ook Julia Bless koos voor een bestaande tekst: zij regisseerde *Fewer Emergencies* van Martin Crimp. Een onheilspellende tekst, verpakt in een voorstelling waarin soms de wanhoop doorschemerde. Hanneke de Jong en Jonas de Witte gingen een heel ander experiment aan. Zij goten in *Night bright days: Shakespearience II* muziektheater, videokunst en publieksparticipatie in één voorstelling met een filosofische inslag. Ook Floris van Delft koos voor een opvallende vorm. In *De Verlichting is stuk* werd de democratie op energieke wijze onder de loep genomen, met input van publiek en een per avond wisselende voorzitter. De enige dansproductie verraste door de virtuoze uitvoering: Maarten van Cauwenberghen en Lisbeth Gruwez zetten met *Forever Overhead* een uiteengesponnen val in de ruimte neer, die door de soundscape nog extra intrigeerde. Lenneke Maas gaf met *Allemaal 37* haar tweede optreden in Blind Date. Zes tieners reflecteerden op het leven van dertigers, en gaven daarmee een schrijnende werkelijkheid van uiteenspattende dromen weer. Laura van Dolron, de winnares uit 2007, sloot dit Blind Date-seizoen af met haar nieuwe voorstelling *Als Gekken*. Die voorstelling trok maar liefst drie maanden lang de aandacht van pers en publiek maar is vandaag vanzelfsprekend 'hors concours'.

Ook dit jaar heeft de jury zich in eerste instantie laten leiden door de kwaliteit van de voorstellingen. Er is lang gesproken over het vakmanschap dat de makers aan de dag hebben gelegd bij het uitwerken van hun ideeën, en over de zeggingskracht van het resultaat. Daarnaast was een belangrijk criterium de mate waarin de makers als 'veelbelovend' worden beschouwd:

- Van een veelbelovende maker koestert de jury de verwachting dat hij of zij zich artistiek verder zal ontwikkelen met behoud van authenticiteit.
- Een veelbelovende maker prikkelt met zijn/haar voorstelling andere makers, het is iemand die anderen kan inspireren
- Een veelbelovende maker kenmerkt zich door oorspronkelijkheid en eigenheid zoals die in de voorstelling tot uiting kwam.

Tenslotte speelde ook mee naar wiens nieuwe voorstelling de jury het meest benieuwd was. Die nieuwe voorstelling kan met het prijzengeld immers daadwerkelijk gemaakt worden.

De jury vond 2008-2009 over het geheel gesproken niet het Blind Date-sterkste seizoen van de afgelopen jaren. Enkele makers zijn er in geslaagd een vakkundig gemaakte en uitgevoerde performance neer te zetten. Andere makers vallen juist op door hun oorspronkelijkheid en door de creativiteit die blijkt uit hun gebruik van theatrale vormen.

Twee makers ontstijgen de andere vijf: Floris van Delft en Leen Braspenning. Hun voorstellingen trokken de aandacht, omdat ze een duidelijke eigen signatuur én een interessante uitwerking in zich wisten te verenigen.

De Vlaamse Leen Braspenning verbeeldt in *Disco Pigs* de eindeloos troosteloze situatie tussen de twee personages Zwijn en Zeug. Het is een voorstelling geworden waaruit noodzaak blijkt, een strakke regie in de Vlaamse traditie, waarin de regisseurhand duidelijk voelbaar is. Braspenning heeft regelmatig alles weggelaten wat zou kunnen storen. Het koude toneelbeeld is effectief en geeft ruim baan aan het sterke, fysieke spel. Helaas deed het plat Antwerps af aan de verstaanbaarheid voor het Nederlandse publiek, waardoor soms een deel van de tekst verloren ging. Desondanks zag de jury een evenwichtige en krachtige voorstelling die ontroert, zonder larmoyant te worden. Braspenning toont met *Disco Pigs* aan, dat ze risico durft te nemen en niets uit de weg gaat.

De Verlichting is Stuk van Floris van Delft is een voorstelling die onmiddellijk veel sympathie oproept. De jury waardeert het politieke engagement en is blij te zien dat er op de actualiteit wordt gereflecteerd. De gekozen arenavorm is interessant en opvallend in de reeks. Een gedurfde keuze, die Van Delfts eigenheid en zijn voorkeur voor een socratische toon verraad. Al hadden de spelers niet altijd voldoende ruimte om de participatie van publiek en voorzitter een plek te geven in het stuk, toch blijft er een voorstelling overeind met een energie en een sprankeling die buitengewoon prettig is. Van Delft heeft het vermogen om je als toeschouwer aan het denken en in beweging te zetten.

Beide makers geven blijk van de noodzaak om nieuw werk te creëren, om te onderzoeken en om samenwerkingsverbanden aan te gaan. Het zijn geïnspireerde mensen. De jury heeft lang over hen en over hun werk gesproken, avonden lang zelfs. Met een unaniem besluit tot gevolg.

De BNG Nieuwe Theatermakers Prijs 2009 gaat naar een maker waarin de jury een groot vertrouwen heeft. Een jonge maker die nu al op vrijwel alle vlakken overtuigt, en die het prijzengeld kan gaan gebruiken om zijn of haar opmars in het Nederlandse podiumkunstenveld een forse impuls te geven. De BNG Nieuwe Theatermakers Prijs 2009 gaat – opnieuw, maar niet met opzet – naar een vrouw, een Vlaamse vrouw dit keer. Leen Braspenning, van harte gefeliciteerd.

Yahya Gaier, theatermaker en acteur

Michiel de Graef, beleidsmedewerker cultuur Provincie Noord-Holland

Roland Helmer, directeur/programmeur van het LAKtheater in Leiden

Ingrid Melman, programmeur van Theater De Lieve Vrouw in Amersfoort

Lineke Rijxman, theatermaker en actrice

